

WWF Ελλάς
Φιλελλήνων 26
105 58 Αθήνα

Τηλ.: 210 331 4893
Fax: 210 324 7578
i.christopoulou@wwf.gr
www.wwf.gr

Σχόλια WWF Ελλάς επί του σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος για την ίδρυση Εθνικού Πάρκου Δρυμού Ολύμπου

Οκτώβριος 2011

Γενικά σχόλια

Σε γενικές γραμμές, η περιβαλλοντική οργάνωση WWF Ελλάς θεωρεί ότι το σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος (Π.Δ.) για την ίδρυση Εθνικού Πάρκου Δρυμού Ολύμπου έχει πολλά θετικά στοιχεία και συμβάλλει στην περαιτέρω προστασία του Ολύμπου, μιας περιοχής με διεθνή οικολογική σημασία αλλά και μεγάλη ιστορική και πολιτισμική αξία. Έχει δε επιπλέον σημασία, καθώς ο Όλυμπος ήταν ο πρώτος Εθνικός Δρυμός της χώρας που κηρύχθηκε το 1938. Με το προτεινόμενο Π.Δ. μπορεί να αποτελέσει το πρώτο Εθνικό Πάρκο που θεσπίζεται μετά την ψήφιση του νόμου για τη βιοποικιλότητα, ανοίγοντας μια νέα εποχή για την προστασία του φυσικού κεφαλαίου της χώρας.

Κρίνουμε απαραίτητο να ολοκληρωθεί με επιτυχία η διαδικασία της διαβούλευσης χωρίς καθυστερήσεις και παρεμβάσεις που έχουν ως σκοπό να αλλοιώσουν τον οικολογικό χαρακτήρα της περιοχής και να υποβαθμίσουν την ισχύ του νομικού καθεστώτος που τη διέπει. Ο Όλυμπος είναι ένα βουνό σύμβολο, παγκόσμιας ακτινοβολίας, το οποίο χρήζει ιδιαίτερης διαχείρισης και προστασίας.

Ως θετικά στοιχεία του προτεινόμενου Π.Δ. μπορούν να αναγνωριστούν ενδεικτικά τα εξής:

1. Επέκταση των ορίων του Εθνικού Δρυμού με τη δημιουργία τριών διακριτών ζωνών του Εθνικού Πάρκου (Α, Β και Γ).
2. Υιοθέτηση αυστηρών όρων όσο αφορά οχλούσες δραστηριότητες, οι οποίοι κρίνονται απαραίτητοι για την προστασία του Εθνικού Πάρκου.
3. Απαγόρευση ή περιορισμός χρήσεων που αλλοιώνουν ή ενδέχεται να αλλοιώσουν τον οικολογικό χαρακτήρα του Εθνικού Πάρκου. Οι περιορισμοί ή οι απαγορεύσεις αφορούν σε συγκεκριμένες ζώνες ή εκτείνονται σε όλη την έκταση του Πάρκου.
4. Η απομάκρυνση εντός 2 ετών όλων των δραστηριοτήτων και των υποδομών τους που δεν προβλέπονται από το Π.Δ. καθώς και η απομάκρυνση του Πεδίου Βολής Λιτοχώρου (άρθρο 4, παρ. Β).

Με σκοπό την βελτίωση των προβλέψεων του προτεινόμενου Π.Δ. το WWF Ελλάς επισημαίνει τα σημεία εκείνα που χρειάζεται να αποσαφηνιστούν και προτείνει συγκεκριμένες παρεμβάσεις ώστε η θεσμική κατοχύρωση του Ολύμπου να είναι πληρέστερη.

Άρθρο 2 – Χαρακτηρισμός και οριοθέτηση περιοχής και ζωνών προστασίας

1. Σύμφωνα με το σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος, τα μέτρα προστασίας κλιμακώνονται από την Ζώνη Α' προς τη Γ' με φθίνουσα αυστηρότητα, έτσι ώστε να επιτυγχάνεται ένα συνεκτικό και αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο προστασίας. Η κλιμάκωση αυτή είναι απαραίτητη για τη σωστή διαχείριση και προστασία του ευαίσθητου οικοσυστήματος αλλά ταυτόχρονα εξυπηρετεί τις ανάγκες της κοινωνίας της περιοχής για βιώσιμη ανάπτυξη. Ωστόσο, στο ΝΑ-ΝΔ τμήμα του νεοσυσταθέντος Εθνικού Πάρκου μεταξύ των ζωνών Α' και Γ' δεν παρεμβάλλεται η ζώνη Β', ενώ σε ένα τμήμα η ζώνη Α' συμπίπτει με τα εξωτερικά όρια του Πάρκου. Επίσης στο μεγαλύτερο τμήμα της περιοχής αυτής το όριο της ζώνης Γ' τοποθετείται σε πολύ μεγάλο υψόμετρο, πάνω από τα 2.400 μ. Αυτό το γεγονός ενδέχεται να προκαλέσει προβλήματα στην Α' ζώνη λόγω της γειννίας με δραστηριότητες που δεν συνάδουν με το καθεστώς προστασίας της ή με οχλούσες δραστηριότητες που θα επηρεάζουν άμεσα τον πυρήνα του Εθνικού Πάρκου.

2. Επίσης η περιοχή που περικλείεται από τα σημεία Κακαβράκας (17), Μεταμόρφωση (42), Σαμάρι (19) και Γρίβα (18) δεν είναι σαφές σε ποια ζώνη ανήκει. Σύμφωνα με την περιγραφή των ορίων και τον επισυναπτόμενο χάρτη η ζώνη Β' δεν «κλείνει» στο σημείο αυτό με σαφή τρόπο, με αποτέλεσμα να υπάρχει αμφιβολία αν η παραπάνω περιοχή ανήκει στην ζώνη Β' ή στην ζώνη Γ', ποια είναι τα όρια της και ποιοι περιορισμοί ισχύουν.
3. Προτείνεται για λόγους προστασίας η ένταξη ολόκληρης της υποαλπικής ζώνης (στις περιοχές που δεν έχει ενταχθεί) στη ζώνη Γ' του Εθνικού Πάρκου, από την ισοϋψή των 1.800 μ. Η ένταξη αυτή θα συμβάλλει στην κλιμάκωση των ζωνών (όπου αυτό δεν γίνεται, βλέπε σημείο 1). Παράλληλα να υπάρξει απαγόρευση πρόσβασης σε δρόμους που οδηγούν σε υψηλά υψόμετρα εντός των ζωνών Α' και Β' (π.χ. ο δρόμος που οδηγεί στη θέση «Χριστάκη» στα 2.450μ.)
4. Το προτεινόμενο Π.Δ. προβλέπει μείωση του πυρήνα του Εθνικού Δρυμού (μετατρέπεται σε Ζώνη Α'), και έτσι εξαιρείται μεταξύ των άλλων η περιοχή του οροπεδίου των Μουσών και των κορυφών Στεφάνι και Μύτικας, ενδεχομένως για να διευκολυνθούν οι πεζοπορικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στον Όλυμπο και αποτελούν μια σημαντική πηγή οικοτουριστικής ανάπτυξης για την ευρύτερη περιοχή και τη διεθνή προβολή του Ολύμπου. Παρόλα αυτά το άρθρο 5 του νόμου 3937/2011 για την Βιοποικιλότητα δεν παρέχει το δικαίωμα αλλαγής των ορίων του εθνικού δρυμού ή του πυρήνα του [“οι εθνικοί δρυμοί που έχουν κηρυχθεί κατά το άρθρο 78 του ν.δ. 86/1969 (ΦΕΚ 7 Α'), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 3 του ν.δ. 996/1971 (ΦΕΚ 192Α') και οι υγρότοποι διεθνούς σημασίας κατά τη Σύμβαση Ραμσάρ, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.δ. 191/1974 (ΦΕΚ 350 Α'), χαρακτηρίζονται εθνικά πάρκα με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής κατά τη διαδικασία του άρθρου 21”]. Επομένως τέτοιο δικαίωμα δεν προκύπτει. Αυτό που προκύπτει είναι ότι οι δρυμοί θα πρέπει να αποκτήσουν ένα ισοδύναμο καθεστώς απλώς με ένταξη τους στις νέες κατηγορίες. Άλλωστε, οι διατάξεις που αφορούν τους εθνικούς δρυμούς δεν έχουν καταργηθεί.
5. Για τους παραπάνω λόγους (σημείο 4) προτείνεται η ένταξη όλου του υφιστάμενου πυρήνα του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου στην ζώνη Α' του Εθνικού Πάρκου Ολύμπου, ώστε να μην εξαιρούνται οι περιοχές που αναφέρονται στο σημείο 4. Στην περιοχή αυτή του πυρήνα έχουν χτιστεί και λειτουργούν ήδη εγκαταστάσεις (καταφύγια) και έχουν χαραχθεί πεζοπορικές διαδρομές. Για το λόγο αυτό προτείνεται η παράταση λειτουργίας τους χωρίς δικαίωμα επεκτάσεων και η ρητή απαγόρευση κατασκευής νέων (όπως προβλέπεται στο υφιστάμενο σχέδιο Π.Δ.). Είναι γνωστό ότι η εγκατάσταση των ορειβατικών καταφυγίων στη χώρας μας διέπεται από ένα ασαφές καθεστώς, χωρίς να εξαιρείται η περίπτωση του Ολύμπου. Η παρέμβαση της πολιτείας εκκρεμεί εδώ και δεκαετίες, καθώς δεν έχει βρεθεί μία λύση για τη διαχείριση οικοτουριστικών δραστηριοτήτων εντός των προστατευόμενων περιοχών. Επομένως, τονίζουμε την ανάγκη να υπάρξει άμεσα ειδική μέριμνα ώστε να δοθεί μια συνολική λύση που θα οδηγήσει στην προσαρμογή των δραστηριοτήτων αυτών στην προστασία. Εξάλλου αναμένεται παρόμοια προβλήματα να εντοπιστούν και σε επόμενους χαρακτηρισμούς προστατευόμενων περιοχών. Επίσης, είναι απαραίτητο να υπάρχει συγκεκριμένη μελέτη διαχείρισης επισκεπτών και μέριμνα για επιμέρους όρους από τον κανονισμό λειτουργίας του Εθνικού Πάρκου. Προτείνεται επίσης να επεκταθεί η απαγόρευση για κατασκευή νέων καταφυγίων και στη ζώνη Β'.
6. Από το υπό διαβούλευση Π.Δ. και τον επισυναπτόμενο χάρτη φαίνεται ότι εξαιρούνται κάποιες περιοχές που ανήκουν στην περιοχή Natura GR1250001 «Όρος Όλυμπος» οι οποίες φιλοξενούν σημαντικούς βιοτόπους. Συγκεκριμένα αυτό συμβαίνει για παράδειγμα σε περιοχές του οικισμού Πέτρας, της Μονής Σλαρμού, νότια της θέσης Γρίβα και κορυφής Πύργου Γρίβα, του ΚΕΟΑΧ, δυτικά του Αγ. Κωνσταντίνου (ρέμα Ουρλιάς), στην ευρύτερη

περιοχή του Λιτοχώρου. Υπενθυμίζεται ότι η Ελλάδα έχει την υποχρέωση να καθορίσει “τις προτεραιότητες σε συνάρτηση με τη σημασία των τόπων για τη διατήρηση ή την αποκατάσταση, σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης, ενός τύπου φυσικών οικοτόπων ...και για τη συνεκτικότητα του Natura 2000, καθώς και σε συνάρτηση με τους κινδύνους υποβάθμισης ή καταστροφής που επηρεάζουν τους εν λόγω τόπους” για το **σύνολο** μιας ΕΖΔ, σε συντομότερη προθεσμία (2012). Η ένταξη όλης της περιοχής Natura στο Εθνικό Πάρκο θα διασφαλίσει την ενιαία διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, αντιμετωπίζοντας τα γενικά προβλήματα διαχείρισης που αντιμετωπίζουν οι περιοχές Natura στη χώρα μας. Προτείνουμε την ρητή πρόβλεψη για ένταξη ολόκληρης της περιοχής Natura GR1250001 «Όρος Όλυμπος» στο Εθνικό Πάρκο και την σαφή αποτύπωση των ορίων.

7. Σε συνέχεια του προηγούμενου σχολίου θα θέλαμε να επισημαίνουμε ότι η ευρύτερη έκταση του ΚΕΟΑΧ που είναι ενταγμένη στην περιοχή Natura GR1250001 «Όρος Όλυμπος», δεν φαίνεται να περιλαμβάνεται εντός της περιοχής του Εθνικού Πάρκου. Η περιοχή αυτή κατά καιρούς έχει προταθεί για δημιουργία Χιονοδρομικού Κέντρου, το οποίο εφόσον γειτνιάζει με ένα Εθνικό Πάρκο θα έχει αρνητικές επιπτώσεις (όπως έχει αποδειχθεί και σε άλλες προστατευόμενες περιοχές, π.χ. Εθνικός Δρυμός Παρνασσού). Επομένως προτείνουμε την ένταξη της συγκεκριμένης περιοχής στη ζώνη Γ' (δείτε και σημείο 3) και ρητή αναφορά αποκλεισμού ανάλογων δραστηριοτήτων.

Άρθρο 3 – Χρήσεις, Δραστηριότητες, Μέτρα, Όροι και Περιορισμοί Προστασίας και Διαχείρισης

1. Αρκετά ζητήματα, όπως η επισκεψιμότητα, βόσκηση, δραστηριότητες, παραπέμπονται σε ρυθμίσεις από τον Κανονισμό του Διοίκησης και Λειτουργίας. Θα πρέπει οι σχετικές επιμέρους μελέτες και ειδικά αυτές που έχουν να κάνουν με την επισκεψιμότητα (χιλιάδες πεζοπόροι ανά έτος), την ρύθμιση οικοτουριστικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων να καθοριστούν ως υποχρεωτικές για την θέσπιση του Κανονισμού Λειτουργίας προκειμένου να εξασφαλιστεί ορθή λειτουργία του πάρκου αλλά και να υπάρχει ένα σαφές πλαίσιο λειτουργίας. Οι πρωτογενείς δραστηριότητες είναι επιθυμητές και σε κάποιες περιπτώσεις απαραίτητες για την λειτουργία του τοπικού οικοσυστήματος, ειδικά όταν ασκούνται με σαφείς όρους και προϋποθέσεις.
2. Για την αποφυγή καταχρήσεων, θα πρέπει να αποφευχθεί η χρήση των όρων «υποδομές» και «ελαφριές υποδομές», καθώς ουσιαστικά δεν ορίζονται στο Π.Δ., ούτε πουθενά αλλού στην νομοθεσία. Προτείνουμε να γίνει απαρίθμηση με γενική περιγραφή των κατασκευών και συνδυασμό τους με τον σκοπό κατασκευής.
3. Άρθρο 3, παρ. Γ, εδ. β14, θα πρέπει να θεσπιστούν ειδικές ζώνες και περιορισμοί για τη μελισσοκομία σε συνεργασία των αρμόδιων φορέων. Το σχέδιο Π.Δ. έχει ήδη ένα χωρικό περιορισμό, καθώς επιτρέπει την μελισσοκομία μόνο στην ζώνη Γ' αλλά θα πρέπει να υπάρξουν ειδικά μέτρα. Βάση του Φ.Ε.Κ. 1459/30-11-2000/Τ.Β. η ελληνική νομοθεσία προβλέπει αντιπυρικά μέτρα για τη διαδικασία του καπνίσματος μελισσών στα πλαίσια της αντιπυρικής προστασίας [π.χ., ο Κανονισμός απαιτεί ειδοποίηση του Πυροσβεστικού Σώματος αν γίνεται κάπνισμα σε κορμό]. Η συλλογή μελιού ουσιαστικά συμπίπτει με την αντιπυρική περίοδο, δραστηριότητα που εγκυμονεί κινδύνους για την πυροπροστασία στο Εθνικό Πάρκο. Προτείνουμε την πρόβλεψη για αδειοδότηση της δραστηριότητας από το Φορέα Διαχείρισης και άσκηση της σε ειδικές περιοχές της ζώνης Γ' με χαμηλή ή μέση επικινδυνότητα για την εκδήλωση δασικών πυρκαγιών.

4. Άρθρο 3, παρ. Γ, εδ. β15, η συλλογή βοτάνων και γενικότερα ειδών χαμηλής βλάστησης (να επεκταθεί η απαγόρευση σε όλα τα είδη χαμηλής βλάστησης) θα πρέπει να αφορά μόνο σε μη εμπορική χρήση, ειδικά σε δημόσιες δασικές εκτάσεις.
5. Άρθρο 3, παρ. Γ, εδ. β18, η πρόβλεψη για κατασκευή υπόγειων δικτύων υποδομών να αποκτήσει υποχρεωτικό χαρακτήρα.
6. Επιπλέον προτείνουμε τις παρακάτω αναδιατυπώσεις:
  - 1) Άρθρο 3, παρ. Α, εδ. β5 «Η κατασκευή και εγκατάσταση μόνο ελαφρών υποδομών...» να προστεθεί η φράση «...από φυσικά υλικά οι οποίες να συνάδουν το φυσικό περιβάλλον του Εθνικού Πάρκου...»
  - 2) Άρθρο 3, παρ. Α, εδ. β8 «...προσωπικού των Δασικών Υπηρεσιών και του ΦΔ...» να προστεθεί η φράση «...ή προσωπικού φορέων αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών (π.χ. Πυροσβεστικό Σώμα., διασώστες)...».
  - 3) Άρθρο 3, παρ. Β, εδ. β6, γραμμή 5 «...των βιοτόπων τους...» να προστεθεί η φράση «...για λόγους πυροπροστασίας ή προστασίας από φυσικές καταστροφές...».
  - 4) Άρθρο 3, παρ. Β, εδ. β8 «Έργα συντήρησης του υφιστάμενου...» να προστεθεί η φράση «... μέχρι την έκδοση του παρόντος Π.Δ., οδικού δικτύου...».

Άρθρο 4 – Γενικές Διατάξεις – Όροι και Περιορισμοί Δόμησης

1. Όροι και περιορισμοί δόμησης. Το ζήτημα της δόμησης δεν αναλύεται με αρκετά σαφή τρόπο δημιουργώντας ασάφειες και αλληλοεπικαλύψεις. Επιπλέον, αρκετά ζητήματα παραπέμπονται σε ρυθμίσεις από τον Κανονισμό του Διοίκησης και Λειτουργίας και το Σχέδιο Διαχείρισης (παρ. Ε). Οι όροι δόμησης επιβάλλεται να είναι αυστηρά και λεπτομερώς διατυπωμένοι, προκειμένου να αποφευχθούν τυχόν παρερμηνείες και λάθη που μπορεί να οδηγήσουν σε υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Επομένως, οι διατάξεις θα πρέπει να αναδιατυπωθούν ώστε να καταστεί σαφέστερο για ποια από τα επιτρεπόμενα έργα και χρήσεις ισχύουν οι περιορισμοί δόμησης.
2. Άρθρο 4, παρ. Γ 1. Παρότι απαγορεύονται σε όλο το Εθνικό Πάρκο τα έργα της κατηγορίας Α' της ΚΥΑ 15393/2332/5-8-2002, εντούτοις δεν απαγορεύονται με σαφή τρόπο (για ολόκληρη την έκταση του Πάρκου) μια σειρά από δραστηριότητες όπως: κατασκευή υποδομών ΑΠΕ, χιονοδρομικά κέντρα, διάνοιξη νέου οδικού δικτύου, λατομικές/μεταλλευτικές εργασίες, κατασκευή πάσης φύσης μονάδων επεξεργασίας υγρών, στερεών ή αέριων αποβλήτων, η κατασκευή υποδομών βαρέως τύπου για τους επισκέπτες (π.χ. τελεφερίκ), επεκτάσεις σχεδίων πόλεων ή οικισμών, δικτύων μεταφορών (σιδηροδρομικά δίκτυα, νέο οδικό δίκτυο, ελικοδρόμια κτλ., δίκτυα σταθερής τροχιάς). Ιδιαίτερα μετά τη ψήφιση του νόμου που αναθεωρεί τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης (ν. 4014/2011) και εφόσον ακόμα δεν έχουν εκδοθεί οι εξουσιοδοτικές διατάξεις, η απαγόρευση θα πρέπει να είναι σαφής.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Ιόλη Χριστοπούλου, Υπεύθυνη πολιτικής για το φυσικό περιβάλλον, WWF Ελλάς.